1874. VI. évfolyam. 174. szám. Szombat, szeptember 5.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:
Bélyegdíj: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Kossuth levelérről.

⁂ Siettünk ama nagy horderejü levelet, melyet Kossuth Lajos azon párthoz intézett, mely hazánk önállóságának s függetlenségének megvalósitását tüzte ki czélul, közleni.

Minden szó, minden vonás hatalmasan beszél abban. Bár ne lenne érzéketlen a nemzet annak felfogására!

Kossuth most nyilvánitá először, — hogy van az ő hazájában oly párt, melylyel ő magát szolidarisnak vallja. Mert czélunk egy; beismeri ő, hogy „közös czélunk, — a haza függetlenségének formulázására nézve nézeteink eltérhetnek,“ de megmondja, hogy van közös találkozási pontunk. Egyesüljünk e ponton.

De mért magyarázzuk mi ama levelet, mely eleget beszél magáért. Meggyőzőbb érveket ugy sem tudnánk az ügy támogatására felhozni.

Olvassátok el nem egyszer… tanuljátok meg Kossuth igéit, mely nemzeti hitvallásunkat tárja elénk.

Nem lesz érdektelen elmondani a „Hon“ után, miként jött létre e levél?

Kossuthot körülbelől ugyanegy időben kereste meg a függetlenségi párt (Simonyi-Mocsári), s a negyvennyolczas párt (Irányi-Csanády) az iránt, hogy nyilatkozzék a két párt állása iránt. A függetlenségi párt ez iránti óhaját Helfy Ignácz személyesen vitte ki Baraccone di Torino-ba; ugyanez volt szándokban a 48-as párt részéről is és Csanády Sándor már erősen készült az utra. Ez azonban elmaradt s a negyvennyolczas párt csak levélben fordult Kossuthoz. Kossuth mind a két megkeresésre — igy szól meglehetősen hiteles értesülésünk — hosszabb levélben válaszolt; egyik levél az, melyet az „Egyetértés“ közöl; a másik levél még eddig nem jelent meg s azt mondják nekünk, alig is fog megjelenni. Az okot nem tudjuk, s csak valószinüleg lehet sejtenünk, hogy azért, mert alig felel meg az intenczióknak, melyeket azok ápolni szeretnének, a kiknek a czimzet után a levél ez időszerinti birtoka.

E körülmény sokszorosan neveli e levél értékét. S nagy elégtétel a függetlenségi pártnak, még pedig oly helyről, melynél ez elégtételadásra illetékesebbet ez idő szerint nem ismerünk.

Okulhatnak e levélből azok, kiket „a pártnév és programmczim“ eddig visszatartott attól, hogy hazánk önállóságára és függetlenségére együtt müködjenek azokkal, kik ez igéket nyiltan irták zászlójukra.

Ama töredék, mely eddig is indokolatlanul tartotta fen külön állását, tanulhat ebből. Sorakozzék tehát, — ne személyiségünkhöz, hanem — azon ügy lobogója alá, melyre a nemzet önállósága és függetlensége van felirva.

Ne egyes személyiségek, hanem a czél egyesitsen bennünket, kik képesek vagyunk még arra, hogy önzetlenül szeressük a hazát.

Kossuth soha sem mondja azt, hogy tartsunk ő vele, hanem igenis, buzdit arra, hogy egyesüljünk a nemzeti önállóság jeligéje alatt.

A szétágazás csak hazánk romlására vezethet. Egyesülni kell tehát.

Játszunk nyilt kártyákkal.

Sorakozzék minden becsületes hazafi vagy a közösügyesek táborába, vagy azokhoz, kik a nemzet önállóságát és függetlenségét akarják kivivni.

Ez a Kossuth nézete is! Ő az utóbbiak sorába állott.

Gondolkozzék minden jóravaló honfi e tárgy felett, s aztán nyilatkozzék önzetlen meggyőződése szerint.

Itt az idő, hogy határozott irányban haladjon a nemzet, s mellékteintetek ne válaszszanak szét egymástól bennünket a közös czélért vivott küzdelemben.

Mondjuk, érezzük Kossuthtal:

„Tehát munkára. Feszitsük a vitorlákat, és — lobogjon a zászló, uszszék a hajó!“

Előre!

— **Az evangélikus** egyetemes konvent a turóczszentmártoni gimn. ügyében határozatilag kimondá, hogy szükségesnek véli vizsgáló bizottság kiküldetését, és pedig nemcsak a kormány, hanem a prot. autonomia szempontjából is.

— **A Skenefféle felszerelési vállalat**, miután azzal a hadügyminiszterium a lejárt szerződés megujitása iránti tárgyalásokat félbeszakitotta, négy év óta fennálló üzletét megszüntette s körülbelől 1200 munkást elbocsátott. A vállalat főnöke, Skene Alfred ez alkalommal az üzlet hivatalnokaihoz levelet intézett, melyben sajnálatát fejezi ki afelett, hogy a megszakadt tárgyalások folytán a vállalat megszünik, s tudósitja őket arról, hogy a társulat részükre négy havi fizetést utalványozott.

— **A pénzügyminiszterium** — a „M. P.“ értesülése szerint — kibocsátá azon rendeletét, mely a pénzügyi igazgatóságok hatáskörét ujolag szabályozza. Az igazgatóságok az eddiginél szélesebb hatáskört nyernek, a kinevezések s önálló pénzutalványozásokra nézve. E szervezéssel kapcsolatban van azon rendelet is, mely az adóhivatalok számát apasztja, s melynek folytán, a mint halljuk, már több adóhivatal feloszlattatott. Megemlitjük még, hogy az adóügy pontosabb kezelése végett adófelügyelőségek alakitása is tervben van. A bélyeg- és illeték kezelésére szintén az igazgatóságtól különálló hivatalok állittatnak fel. Az adófelügyelőségek, a bélyeg- és illetéki hivatalok, az igazgatóságok és adóhivatalok mostani munkaerejéből kikerülvén, az egész szervezés az államkincstár ujabb terheltetése nélkül történik; sőt ugy tudjuk, hogy százezer forintnyi megtakaritást tesz lehetővé.

— **Az osztrák-magyar hadseregnek** Kruppféle aczélágyukkal ellátása — a honvédséget ide nem számitva — mintegy 8 millió forintba kerülne. Francziaország ugy segitett magán, hogy 2000 ágyunál, meghagyván a bronzcsöveket, — az ágyuk hátulsó része aczélból készittetett. És az eredmény az egész aczélágyukéval egyenlő.

— **Az osztrák-magyar** és a német kormány között alkudozások folytak a végből, hogy a birói itéletek kölcsönös végrehajtása ügyében egyezményt kössenek. — Az alkudozások legközelebb teljes sikerrel befejeztettek; a két kormány megállapitotta az ide vonatkozó szerződés szövegét, mely már a legközelebbi ülésszakban a két állam törvényhozásai elé terjesztetik jóváhagyás végett.

A szabolcsi földváron.

Nagy Páltól.

I.

E hely, hol jelenleg elmélkedem, mind fekvésénél, mind a nevéhez hazánk történelmében kötött eseményeknél fogva, igen nevezetes pont Magyarországon. A szabolcsi földvár tetején vagyok, egy ősi emléken, melytől a hasonnevü megye vette nevezetét. A kanyargó Tisza legmagasabb partvonalán, részint a kisértetiesen meredező partoldalból, részint mesterséges földhányásokból van alkotva e vár s ugy néz ki, mint egy nagyot kanyarodó s önmagába ismét oválalakban visszatérő óriási gát. — A vár közepén, melyben egykor a földhányásoknál még magasbra emelkedő épületek lehettek, jelenleg a pusztulófélben levő s már alig 600 lakost számláló Szabolcsközségnek temetőkertje van. Ha a várformáról e temetőkertre pillant le a honfi szeme, önként a multba tekint vissza képzelete ben s a régi magyar dicsőségnek enyészetét látja maga előtt. — A szemlélőtől északnyugotra tul a Tiszán és Bodrogon vonul félkörалakban a regényes szinezetü Hegyalja, melyet a Bodrognak Tiszába ömlésénél a tokaji hegy zár be, mint egy sokat jelentő hosszu tételt a vastag pont. — A tokaji hegytől jobbra, végig legeltetve szemünket az egész hegyláncon következő nevezetes helyek tünnek fel: a tarczali kápolna, regényes hirü 1849-ből; — Bodrog-Keresztur, — hires zsinatjáról s a 49-ki hadjáratból; Ó-Liszka, — Ember Pál egyházi iróнak egykori tartózkodási helye; — Sáros-N.-Patak, — nevezetes régi váráról s főiskolájáról. — Patakon felyül a távol ködében enyészik el Borsi, II. Rákóczi Ferencz születéshelye s nyugoton, — hol a lemenő nap a tályai hegyek ormait megaranyozza, — esik eltakarva Monok, Kossuth Lajos születési helye.

A szabolcsi várat Szabolcs kapitány hányatta a honfoglalás idejében csaknem 1000 évvel ezelőtt s az akkori hadászati szempontból nagy erősség volt, amennyiben a Tisza vize által veszély idején körülvétethetett s azonkivül a bodrogközi roppant rétség és ingovány által a hegyalja felől teljesen biztositva volt. — Magyarország fenállásának közelgő ezredéves ünnepélye alkalmával, megérdemelné e hely, hogy itt, — ha nem is országos, de megyei költségen, — szerény kis emlék állittatnék. — Ha másért nem, — ezredéves nevenapja emlékéért a megye ezt bizonyára meg is teendi!

Szabolcs várának s a körülötte alakult városnak nem annyira keletkezése idejében, mint később — csak nem 200 évvel azután, — lett nagy fontossága hazánk állami életére nézve. I. László király idejéig, egyedül Szilveszter pápa koronája ékité a magyar fejedelmek homlokát s e jelvény biztositá magyar földön a nyugoti, vagy római katholikus egyház uralmát; — biztositá egyszersmind állami életünket a többi europai czivilizált állammal szemben, melyek által leginkább azért kellett pusztulniok hun és avar őseinknek, mivel a legszebb természeti vallást, a napimádást, keresztyén czerimóniákkal felcserélni nem akarták. — Azonban a megtelepedett magyarság nemcsak a nyugoti, hanem a keleti egyház részéről is fogadott el hatást, a görög birodalom papjai épen ugy hóditottak hiveket a tiszántuli részeken, mint a róm. kath. papság az ország nyugoti tájain. László királynak már kettős koronája volt: görög és római; alattvalói is vallás tekintetében két nagy pártra szakadtak, u. m. görög és római pártra. — Ekkor állott elő azon nagyfontosságu kérdés, hogy az Europában letelepedett magyarság létét, megmaradhatását, melyik vallás fogja jövőre nézve biztositani, melyik vallásfelekezet papjai és tagjai részeltessenek nagyobb jogokban és kedvezményekben, szóval: Magyarország római-é, vagy görög keresztyén államnak vallja magát?

László idejében Pannonhalmán és Szabolcson tartott országgyüléseken 8 századdal ezelőtt határozottan a római egyház részére döntetett el a kérdés: Magyarország róm. kath. állammá lett; a népség a görög hitet lassanként elhagyogatá s elnevezte azt ó-hitnek. — Ma már mind az egyesült, mind a nemegyesült görögöket nemzetiségi nevekkel ruházza fel a köznép, igy keletkeztek a rácz, oláh és orosz vallás elnevezések.

Hogy mily állambölcseségről tanuskodik László eljárása, azt most utólagosan megitélhetjük. Ha Magyarország görög felekezetünek vallja magát, akkor, — ha előbb el nem pusztul, — a görög birodalommal együtt, — mint annak szövetségese, — a török által elfoglaltatott volna. De ha akkor nem is, — a később nagygyá lett orosz birodalommal épen ugy rokonszenvezett volna, mint ahogy most tesznek az ó hiten levő ráczok, oláhok és oroszok. A 49-ki hadjárat alkalmával tisztán magyar ajku, de orosz vallásu községeknek értelmetlen köznépe a legbarátságosabb hangulattal fogadta a muszkákat.

Lászlót a római pápa, ha már ez szokásban van, méltán igtatá a szentek sorába s mint bölcs fejedelmének, a haza méltán áldhatja emlékét.

Még egyszer „Debreczen“ vármegye.

— Városunkra nézve, kétségtelenül nagy fontosságu dolog, hogy a legközelebbi megyerendezés alkalmával magára ne hagyassék, hogy — ugy mondva — saját zsirjában ne kelljen megfulnia! S azt hiszszük, hogy tiszta magyar városi lakosságunk érdeke találkozik a haza és a mivelődés érdekeivel is. Mert hiszen Debreczen, századokon át, annyit tett a nemzeti és közmivelődési érdekekben, hogy valósággal hálátlanság, sőt vétek volna, a közmivelődés és felvilágosodás fáklyáját eloltani vagy véka alá rejteni oly városban, mely mind szellemi, mind anyagi tekintetben oly erőkkel rendelkezik, aminőkkel tán egyetlen tiszta magyar város sem az országban!

Az oly kormány, mely Debreczennek a hazáéval közérdekeit figyelemnélkül hagyná, vagy készakarva, tán pártszempontból elnyomná: haza elleni bünt követne el!…

Mindenesetre óhajtandó tehát, hogy Debreczen megyei s törvényszéki székhely legyen…

De midőn ezt akarjuk, ne legyünk oly önzők, hogy más megyék s törvényhatóságok romjain igyekezzünk fölemelkedni…

Mi részünkről egyátalában nem kivánjuk, hogy például a Hajdukerület a mi kedvünkért elveszitse akár önállóságát, — akár eddigi helyi központját — H.-Böszörményt. — Mert a hajduságnak szabadságháboruink és nemzeti mozgalmaink — küzdelmeiben oly sok érdeme van, hogy inkább terjeszkedésre, mint megcsonkitásra és beosztásra tarthat igényt!..

Debreczen város a Hajdukerület megcsonkitása és székhelye elvesztése nélkül is elérheti czélját.

Mert ime, amint az alább, Tetétlenből közlött, czikk is igazolja, több oly tekintélyes község kiván a „Debreczen vármegyébe“ bekebeleztetni, melyek a még szintén ide kivánkozó B.-Ujváros, Sámsom, H.-Pályi és M.-Pályi, Nádudvar, sat. községekkel együtt, Debreczen lakosságát is beszámitva, százezer lelket haladó számu lakossággal biró tekintélyes vármegyét alkothatnak.

És pedig ugy, hogy Debreczen város — azért, hogy megyei székhely is lesz — épen ugy megtartandja önálló törvényhatósági jogkörét mint Budapest N. Várad sat!

Ne kivánjunk tehát a más kárával gazdagodni. Hanem karoljuk fel a hozzánk csatlakozni kivánó közeli községek óhajtását, s igy alkossuk meg „Debreczen vármegyét“!

Vidéki élet.

Tetétlen, szept. 4.

Szabolcsvármegye közönsége mielőtt a megye kikerekitése tárgyában leérkezett belügyminiszteri rendeletre, illetve leiratra érdemleges választ adna, f. év aug. 26-án tartott közgyülésében elég tapintatosan azt határozta, hogy előbb, különösen az alsó nádudvari járás községeit — melyek leginkább szétdaraboltatni czéloztatnak — egyenként meghallgatni, és nyilatkozatukat kivenni kivánja, hogy vajon a szétdarabolás mellett nyilatkoznak-e? vagy továbbra is ősi megyéjökhöz, hova századok kötelék füzi őket, ragaszkodnak-e?

Ez értelemben küldöttséget nevezett ki, mely küldöttség községünkben f. év szept. 3-án meg is jelent. — Itt az egybegyült, szép számmal jelen volt lakosoknak a küldöttség részrehajlatlanul előadta, hogy a községben megjelenések tárgya a megyekikerekités kérdése; kiván-e tehát a község továbbra is ősi megyéjéhez tartozni, vagy Biharmegyéhez csatlakozni, mert a miniszteri leirat Földest, Sápot és Tetétlent Szabolcsmegye kebeléből kiszakittatni és Biharmegyéhez csatoltatni czélozza, a többi községet pedig, mint Nádudvar, Szováth, P.-Ladány, Csege, Egyek községeket a Hajdusághoz akarja beosztani, nyilatkozzék tehát a község meggyőződése szerint. Erre a lakosok közóhaja abban nyilvánult, hogy ők Debreczenben leendő székhelylyel egy uj megyéhez kivánnak csatlakozni, az ellen pedig, hogy Biharmegyéhez csatoltassanak, tiltakoztak, ha pedig a Debreczenhez csatlakozás nem sikerülne, ez esetben Szabolcsmegye kebelében kivánnak továbbra is megmaradni. A népgyülés nyomós és megczáfolhatlan érvekkel támogatta Debreczen városhoz csatoltatásának szükségét, kiemelvén, hogy még nem rég Debreczen város némi részben Szabolcsmegyéhez tartozott, és igy az ős megyét nem fogjuk elhagyni.

Debreczen várost székhelyül elfogadták még Szovát, Földes, Sáp községek, s ha jól vagyok értesülve P.-Ladány és Nádudvar községek is e szellemben nyilatkoztak.

Reméljük, sőt bizton várjuk Debreczen város nagyrabecsült polgáraitól, hogy tekintetbe veszi hozzá mutatott ragaszkodásunkat, és azt elvetni nem fogja, sőt megragadja az alkalmat, hogy minket tősgyökeres magyarajku testvéreit kebelébe fogadand, adja isten, hogy ugy legyen!*)

Végül felkérjük a magas kormányt, hogy miután mindenütt az egész világon azt hangoztatják, hogy a nép szava isten szava! teljesedjék hát Nádudvar, Földes, P.-Ladány, Szováth, Tetétlen, Sáp községek 26,426 lelket számláló községeknek ez érdembeni közóhaja!

A Tisza mellől egy községben egy összejövetel alkalmával, hol tekintélyes egyének voltak, azt hallottam hangoztatni: Éljen Debreczen vármegye! A visszhang erre részünkről is az: hogy éljen és létesüljön!!

Papp Zsigmond.

— **Orsován** az ott lakó protestánsok — mintegy 80 lélek — önálló protestans egyházat alkottak s a presbytereket is megválasztották.

Ausztria.

— Azt beszélik, hogy a a csehországi hadgyakorlatokat a szász király is meg fogja szem-

*) Debreczen város polgársága minden bizonynyal tárt karokkal fogadja a derék magyar községekben lakó polgártársait. Szerk.

A „DEBRECZEN“ tárczája.

Rónai Gyula.

— — — — — — Az élet: árny,
Mely jár-kel; egy szegény komédiás,
Ki órahoszant tombol és dühöng,
Azzal lelép, s szava se hallatik.
Sakespeare. (Machbet.)

Megdöbbenéssel vettük Nagyváradról tegnap a távirati hirt, hogy — „Rónai Gyula délután fél-négy órakor meghalt!“

Jól tudtuk, akik betegségét ismerők, hogy őt nem nyerjük többé vissza. S mégis lélekrenditőleg hatott ránk ama gyászhir, hogy — Rónai Gyula nincs többé!

Van nekünk méltó okunk mélyen fájlalni az ő halálát. A hazai szinművészet egyik legjelesebb apostolát veszté el benne. S a debreczeni szinháznak éveken át féltékenyen őrzött büszkesége dőlt sirba.

Méltán vethetjük fel a kérdést e szomoru pillanatban: „Nagy szellem! — ki lép nyomodba?“

Nem tagadhatjuk, hogy voltak neki, mint embernek, gyengeségei. De müvészetének nagyszerüségét irigyei sem tagadhaták meg tőle. Kimagaslott ő mindig társai közt s alakitásai feledhetlenek maradnak azok előtt, kik őt ismerék.

A természet gazdag ajándékkal ruházta őt fel. Müvészetéhez minden kellékkel bőven rendelkezett. Igen, Rónai született müvész volt. Lelke a magasabb drámai térre vonta őt. S ott Egressy halála után, mint első rendü csillag tündökölt. És e kincset mi birhatánk!

Miénk a veszteség is.

Szive, lelke ide vonzotta őt mindig Debreczenhez. Itt találta kedves otthonát.

Életrajzához még e perczben nem rendelkezhetünk a kellő adatokkal; de hiszen jól ismerők mindnyájan kiváló szellemét s fényes tehetségeit.

Ifjabb éveiben a nemzeti szinháznak is tagja volt, de nyugtalan lelke elvonzotta onnan.

Bejárta ő a haza minden jelentékenyebb városát, s müvészetével mindenütt nagy hóditásokat tett, s feledhetlenné tette nevét. Ünnepet ült a müvészet ott, hol ő megfordult.

Hiszen Sakespeare hatalmas lángszellemének teremtményei éltek benne.

Ezeket is elvesztők.

Mint emberről is csak tisztelettel emlékezhetünk meg róla. A ki a müvészet oly magas fokán áll, nagynak kell lenni annak szivben, lélekben egyaránt.

Csupa jóság volt ő, s ez sokszor gyengeséggé is vált benne.

De most, isten veled dicső lélek! A müvészet teréről sokat elvittél tőlünk. De emléked kitörülhetlenül él közöttünk. Fáj, hogy a távolból kell mondanunk „isten hozzád“-ot, de nem testileg, hanem lelkileg szerettünk mi téged. És dicső lelkedet itt véljük most is velünk társalogni.

Isten veled — örökre!

ANNA TITKAI.

— Svéd regény. —

Schwarcz Mária Zsófiától.

III. FEJEZET.

(Folytatás.)

— Nagyon kérlek kedves nagybátyám, ne zavarj meg beszédemben, gondolj vissza csak, mi mindent valál már mondandó nagynénémnek! és ha én, megkezdett méltatlan támadásodban meg nem akadályoztalak volna, mennyi keserüséget s bajt okozandál mindnyájunknak! Még csak akkor lett volna nagynéném reám és Lisbethre igazán haragos; bizonyos lehetsz benne, hogy egy nap ugy, mint más nap nem kaptunk volna egyebet, mint reggelire heringet és krumplit; délre borsót és füstölt hust; este pedig kenyérlevest.

Már pedig kedves nagybátyám, ezektől a te gyomorégésed okvetlenül ismét visszatérne, és te ujra beteges lennél; Éliás mellfájdalmai szintén megjelennének; Roth urnak régi nyakfájása, Thurenak pedig szembaja bizonynyal el nem maradnának; én és Lisbeth sóbálványokká lennénk, Johanna néni örökösen haragos lenne, szóval egész Ekholm az unalom és gyötrelem fészkévé változnék.

— És most azt kérdezem kedves nagybátyám, hiszed-e már, hogy az én csészekávém temérdek bajtól mentett meg mindnyájunkat? Légy szives tehát mindezt meggondolni és figyelemre méltatni, ellenkezőleg kényszerülve leszek minden nap egy nadrágodat tönkretenni.

— Hát te tudod-e, Anna, hogy mindez előttem mégis nagyon különösnek látszik? — szólalt meg Wikstrand oly hangon, melyről észre lehetett venni, hogy alig birta magát a nevetéstől visszatartani.

— Igaz, nekem is ugy látszik, és nagyon különös dolog az, hogy te, édes nagybátyám, testvérhugodat azért, mert már idős, és még sem ment férjhez, bántalmazod. Mintha bizony te ifju és nős ember volnál. Egyébiránt azt is ki kell jelentenem, hogy abban, ha valaki ifju, épen semmi erény nincs, mivel akkor még az ember csak olyan meggondolatlan, ostoba, mint én. Ha én férfiu volnék, a göndör haju Heldener Anna kisasszonynál mindenkor előbbvalónak tartanám testvéremet.

Kevéssel ezután az ajtó kinyitását és betételét, majd Annának a tornáczon csengő vig dalolását lehetett hallani.

Johanna mindezt jól hallotta, és utána gondolá: „ez az Anna mégis csak jó leány“, azzal a konyhába ment, hogy az ebéd iránt rendelkezzék.

Nemsokára a törvényszéki elnök szava hallott, amint az ifju urakat magához hivatta, kik emiatt a Lisbeth társaságát félbenhagyni, és az irodába menni kényszerültek.

Ezen naptól kezdve Anna iránt Johanna csupa merő jóság lett; még a legnagyobb rendetlenségért és dologtalanságért sem pirongatta meg. Engedte a leánykát tetszése szerint jönni, menni, még akkor sem szólott neki, ha egész napon át semmit nem dolgozott. Ellenkezőleg, azért boszankodott, hogy Lisbeth mindig foglalatoskodott, és tisztán, csinosan öltözködött. Ha Lisbeth a szobában ült és dolgozott, olyan volt, mint az asszonyi szépség és munkásság mintaképe, és épen ezen körülmény volt az, mit Johanna egyátalában nem türhetett.

IV. FEJEZET.

Mióta Éliás nagynénjének a két leány iránti igazságtalan modorát szépen előterjesztette, Anna pedig a törvényszéki elnököt azzal fenyegeté, hogy azon esetre, ha jövőben testvérét illetlenül sértegetné, kávéval, vagy más kéznél levő folyadékkal mindig le fogja önteni; már több hét elmult, és pedig ugy, hogy a férfiak csak igen ritkán, és akkor is nagyon keveset társaloghattak a nagynénével, valamint a leányokkal is. A rendes és rendkivüli törvényszéki ülések tartása annyira igénybe vette az elnök és segédei munkásságát, hogy azok csakis az evés idejekor jelentek meg.

A nők is egész október havában bővében voltak a házi foglalatosságnak. — Johanna, leszámitva gyermekes hiuságát, az egész vidéken, mint a legkitünőbb gazdasszonyok mintaképe ösmertetett. Lisbeth és Anna gyermekségöktől fogva hozzá voltak szokva a házias munkához, és eszükbe se jutott, hogy attól idegenkedjenek, sőt ha nagynénjük valamivel megbizta őket, egész készséggel teljesitették. Feltünő volt, hogy ilyenkor Anna egészen átváltozott, és a reábizott munkát a legnagyobb gonddal és gyorsasággal végezé.

(Folyt. következik.)

lélni. Prágában előkészületek tétettek elfogadására; ugyanott fog az osztrák császárral is találkozni.

Azon hir, hogy a polgári házasságra vonatkozólag póttörvényjavaslat volna készülőben, a Presse által megczáfoltatik.

A „Fremdenblat“ azt beszéli, hogy a Krupp-féle ágyukkal csak apródonként fog a hadsereg ellátatni; mire a megállapitott költségekből leendő megtakaritások fognak fedezetül szolgálni.

Ő felségét ma estére Bécsbe várják. Holnapra a Bécsben levő orosz katonatisztek az udvarhoz vannak meghiva ebédre.

Az északi sark vizsgálata végett ezelőtt 10 hónappal elindult osztrák küldöttség, a norvég partokra szerencsésen megérkezett.

Belső közlegelőnk.

Debreczen, szept. 5.

(S. I.) Negyvenhatezer hold külső legelőben, melylyel hazánkban egy város sem dicsekedhetik, hála a gondviselésnek, birunk a baromtenyésztés és legeltetésre elegendő térrel s áldott idők járásakor nem is panaszkodunk, de hogy még a mellett 16 ezer hold belső közlegelőnk, mely a legnagyobb részben szántásvetés alá is használható, egyedül csorda, csürhe stb. legelőül használtatik, azon méltán meggondolkozik minden, városa és közönsége jelen s jövő haladását s javát figyelemmel kisérő polgár.

Minden eddig felosztott belső- közlegelőre nezve kétségtelenül az volt helyes felfogás, hogy ne azon régiszerü szokás vétessék sinórmértékül, hogy azon tér évtizedek, avagy évszázadok óta marhajáró legelőül használtatott, hanem azon helyesebb nézet emeltessék érvényre, hogy miképen tétessék az hasznavehetőbbé és jövedelmezőbbé, és hogy mely módon részesittessék abban minden jogosan igényt tartó polgár?

Az osztó igazság és fentebb mondottak által vezéreltetve a haza több videkén a belső közlegelők rég felosztattak, mely rendezés azonban nézve nem hogy káros következésü lett volna, hanem annak szántás-vetés alá vett használata által az áldást bővitette meg határaikon.

Azon városunkban igen sokfelől hallható aggodalom, mely szerint ha közlegelőnk felosztatnék, hol tartanak akkor csak egy fejős tehenet is stb. az alább mondottakban elenyészik, — ha a korral e téren is haladni akarunk, ugyanis bebizonyult igazság, hogy pár arra kiválasztott jól gondozott istálóban tartott fejős tehén, több tejmennyiséget ad, mint a csordára naponkint ki és visszafárasztott, sokszor az idők viszontagságainak is kitétetett 6 fejős tehén, példa arra nézve különösen fővárosunk, hol azon nagy mennyiségü tej, mely ott felhasználtatik, a legnagyobb részben istálókban tartott tehenektől állittatik elő, s ez ott egy nem csekély számu osztálynak egész életmódját képezi, a kiknek pedig tudtunkkal sem tanya, sem házi földük avagy kaszálójuk és közlegelőjök nem létezik.

Belső közlegelőnk felosztásával azonnal száz meg száz kisebbszerü majorsági birtok állna elő, melyeken ugy fejős teheneket, mint más jószágokat kisebb számban tartani lehetne, s a használatba vett földek szántás-vetés, takarmány, s több hasznos növény termelése által, sok áldást hoznának közönségünkre; a nyert kis birtokok szélei fákkal való beültetésével, s a keleti részen arra több helyen alkalmas ákáczos erdőcskék alapitásával s a javaslatba hozott országutak közbevonása s befásitása által a mostani belső közlegelőnk — ugy szólva, — mintegy paradicsommá változtatnék át, a csorda, csürhe port felverő lármás kellemetlenségeitől megszabadulnánk, szóval városunk külső s belső területe ugy áldás, mint szépités tekintetében kiszámithatlanul igen sokat nyerne.

Az itt felhozott, városunk közönségét, belső közlegelőnk felosztásában, méltán mélyen érdeklő fontos ügy a fentebbi évben egyfelől a csudálandó részvétlenség, másfelől némely igények ki nem elégithetése következtében nem intéztethetett el.

Óhajtandó, hogy ne találkozzék közöttünk egy polgár se, kire reá illő lehetne Széchenyink azon valóban kemény kifejezése, hogy ha ezt a nagy terjedelmü földet marhajáró legelőnek hagyjuk, s rajta ne legyen más épitvény, mint kutágas, az emberek az észt süveg alá rejtsék, hogy meg ne tudják, hogy kincseken sétálnak.

— **Öt borjut** hozott a világra egy tehén Touzinszky Ferenczné Kuttenbergben Csehországban. Mind az öt bika és élve jött a világra. Ugyanazon tehén a mult évben 3 üszö borjut szült, s mindannyi él.

UJDONSÁGOK.

* **A debreczeni honvédsiremlékre** szerkesztőségünknel ujolag adakoztak Álmosdról: Varga András 1 ft. Varga Gyula 25 kr. Varga Ferencz 25 kr. Varga László 25 kr. Varga Zsiga 25 kr. Eddigi összeg **36 ft. 10 kr.** két ezüst ft. hat magyar huszas.

* **Rónai halálhire** mély és őszinte részvétet keltett városunk minden körében, a művészcsalád gyászában osztozunk mindnyájan, a kik tudjuk, mily veszteség a megboldogult halála! Nemcsak a szinművészetet s közelebbről szinházunkat érte a csapás, hanem kipótolhatlan ürt hagyott maga után az üdvezült kedves családi körében is. Mint férj és apa mindig odaadással működött övéi boldogitásán. Bus özvegye és kesergő árvái méltán hullathatják könyeiket ravatala felett. Rónai temetése holnap tartatik meg Nagyváradon. Legyen könnyü a föld porainak! Áldott legyen köztünk emlékezete! Gyászoló családának mély bánatát enyhitse a közrészvét, mely hü barátként kiséri! Rónai 44 évet élt.

* **Városi közgyülés** tartatott ma délelőtt, s a csütörtöki közgyülés jegyzőkönyve hitelesittetett.

* **A ref. tanitói gyámintézet** alapszabálya tegnap iratott alá a tagok által, s ma már Révész Bálint püspöknek nyujtá át kéttagu küldöttség. Az alapszabályhoz folyamodványt mellékelt a testület, melyben első helyen az alapszabályok megerősitését, aztán a testület évenkénti pénzsegélyben részesitését; végre a leendő tanitókat kötelezni a gyámintézet tagjává lenni kérelmezi. Itt nyilik tér az egyháztanácsnak a tanitói testület jövőjét szivén viselő jó indulatának hathatós segélyezés által csalhatlan biztositványát adni. Reméljük is, hogy az egyháztanács méltóságához és ősmert jóindulatához következetesen — nem hagyva figyelmen kivül a tanitók szegény anyagi helyzetét — gazdagon fogja e zsenge intézetet segélyezni.

* **Gazdasági tanintézetünk** megmentése érdekében a királyhoz indult küldöttség nem kereste fel a felséget, mivel Bartal miniszter, a mint jeleztük, megmásitá tervét. A küldöttség elnökétől Budapestről a városi hatósághoz tegnap délután ½ 4 órakor a következő sürgöny érkezett: „A miniszteri kedvező intézményt irásban most délben átvettük, holnap délután otthon leszünk“. A küldöttség ma hazaérkezett.

* **A város által felveendő nagy kölcsön**, iránti véleményadással megbizott küldöttség több napon át tanácskozik e tárgyban. Reméljük, hogy e 4 év óta halogatott ügy valahára elintéztetik, melylyel városunk közmivelődési és szépészeti érdekei vannak kapcsolatban!

* **Felhivás Debreczen város gazdaközönségéhez.** Igen sok szép és hasznos eszme csak azért is elejtetett már, vagy hallgattatott agyon, hogy sokan kivihetetlennek találták, vagy kevéssé érdeklődnek, sőt közönyösen veszik az oly nagy horderejü müveleteket, mint a Hortobágy öntözése, félre tehát az ingadozással, lépjünk a cselekvés tetére, hogy egyik vád se nehezedjék reánk; **e folyó hó 13-kán** délelőtt templom után a városháza nagy tanácstermében gyüljünk össze értekezletre, a több tagu bizottság megválasztására; annak feladata lenne aztán a szomszéd községek megnyerhetése társainkul az öntözésre nézve. A tisztelt gazdaközönséget a megjelenésre tisztelettel felkéri Sebess György m. k., mint érdekelt gazda.

* **Két derék polgártársunk** szomoru egészségi állapotáról vettünk értesülést, kiknek betegsége általános részvéttel találkozik. Ugymint Kiss András tanár és id. Jenei József. Kivánunk nekik mielőbbi gyógyulást s könnyebbülést!

* **A ref. egyháztanács** holnap nem tart ülést, ez a következő vasárnap fog megtartatni.

* **Tömösvári István,** ki a debreczeni első ipartársulati banknál, mint igazgató, eredményesen működött, jelenleg a magyar kölcsönös biztositóbank — vezérigazgatója. Ő most városunkban időzik s a bank részére hitelegyletet szervez, hol is a tagoknak váltója egy aláirással elszámoltatik. Bővebben lásd hirdetési rovatunkat. Ajánljuk ez ügyet a közönség figyelmébe.

* **Vasuti utazás mozdony nélkül.** A m. é. k. vasut vonatkiséró személyzete annyira haladt már a tudományos téren, hogy lehetségesnek véli, egy vonatot mozdony nélkül is menesztení; ily kisérlet tétetett f. hó 3-án reggel a Debreczenből inditott vonattal; midőn ezen vonatnak harmadszor csengettetett, a kalauzok elmondták a készent, s erre a vonatvezető kürtjelt adott az indulásra; a vonat azonban még huzamosabb ideig maradt mozdulatlan, mig egy uri ember, e hosszadalmas indulás ellen türelmetlenkedett, kiszállott a kocsiból, s a mozdony felé sietett tudakozódni, hogy mi baj van? De a mozdony még sehol sem volt, s csak is ez uri ember figyelmeztetésére vette észre a vonatkisérő személyzet, hogy biz igy nem indulhatunk meg, — ekkor szaladtak a fütőházba hirt adni a mozdonyvezetőnek, hogy jöjjön már, mert rég elcsengették a harmadikat. (Beküldetett.)

* **A m. kir. 42-ik honvédzászlóalj**, mely NagyKállóban állomásoz, a nagyváradi honvédöszpontositásra, szintén be van rendelve, a jövő héten pénteken Debreczenbe érkezik, s innen még az nap a vasuton kijelölt helyére indul; ha a gyakorlatok bevégződnek, hasonlókép ide jő vissza, s akkor egy napra magán háznál szállásoltatik be.

* **Jaj neked Debreczen!** Mily szerencsétlenül gondolkoznak ott a kormány körében, mutatja a „Hon“ következő nehány sora: Városszerte beszélt „titok“, hogy a gazdasági miniszterium államtitkára a gazdasági tanintézetek és speciálisan a debreczeni kereskedelmi tanintézet dolgában minő nyilatkozatot tett. „A kormány — mondá — elég bünt követett el már is azzal, hogy megdönthetlenül ellenzéki vidékeken állami intézeteket tartott fön. Ennek nem szabad folytattatnia.“ S ezt a fővárosban nyilván beszélik s még csak nagyon nem is ütköznek meg benne.

* **Gázfogyasztóknak.** Holnap (szept. 6.) mint a hó első vasárnapján hatósági gázvizsgálat tartatik; az illetők kéretnek gázóráikat délután 3 órától fél ötig zárva tartani.

* **Katonai zene** lesz holnap este Király vendéglőjében. Felhivjuk erre az érdeklettek figyelmét.

* **Változott idők.** Mi sem mutat jobban az idők mostoha járása által előidézett kedvezőtlen anyagi körülményekre, mint a kocsmárosok panasza a máskor annyira kedvelt szőllő-lé iránt tapasztalt nagy részvétlenség miatt, és a rendőrségnek éjjeli őrjáratai közben szerzett azon tapasztalata, hogy most nában a zárórát, ugyancsak minden kocsmáros megtartja, mivel vendégeket sohol irmagul sem lehet találni, és csendes békességben nyugosznak a máskor, jobb időkben zajos lárma- és zenétől viszhangzó helyiségek.

* **Nagy Sándor** nagyváradi kir. törvényszéki jegyző közelebb tartá esküvőjét Horkai Ilonka kisasszonynyal, Horkai Péter jász-kunkerületi főmérnök ur bájos ifju leányával Jász-Berényben.

* **Postaügy.** A bécskerületi főpostaigazgatóság értesitése szerint folyó hó 1. és 2. közti éjszakán az ottani postahivatal levéltovábbitási osztály II. sz. helyiségében történt betörés következtében egy pénztári szekrényből elrabolt ajánlott levelek közt egy az itteni városi postahivatalnál mult hó 31-én 418. sz. alatt „Jog Ferenczuek Schönbrunn“ czimü ajánlott levél is foglaltatott. Felhivatik ismeretlen feladó, jogai érvényesitése tekintetéből e hivatal főnökségnél jelentkezni. Kelt Debreczen, 1874. szept. 4. Mayer Antal, m. k. postahiv. főnök.

* **A vasuti indóház** környékét mostanában a csirkefogók, kik egyszersmind, ha szerét tehetik, zsebesek is, — nagy számmal leptéki el; hanem a rendőrségben nagy ellenségre találtak, miután az rájok hajtóvadászatot tart naponkint; tegnap is nehányat tartóztatott le közülök.

* **Városunk** egyik tehetséges ifja Balogh Mihály miniszteri segédmérnök első osztályu kir. segédmérnökké neveztetett ki a közmunka s közl. ügyér által.

* **A por** ismét nagyban alkalmatlankodik utczáinkon! Némelyik házigazda még most is teljesitteti a locsoltatást, de a legtöbb oda sem néz neki. Hogy feledékenységbe ne menjen a szabály, jó lesz egy kis büntetést is szabni a mulasztókra! — Egyuttal ujolag felsohajtunk, hogy vajon mikor fog már városunk elöljárósága jó példával elölmenni a locsoltatásban — ott a nagy piaczon, a hol a por legkiállhatlanabb?! Ideje volna, hogy a városi rendőrség nehány hordót megrendelne és megkezdené a locsoltatást! Igaz, hogy ősz felé jár az idő; de a nagy esőzések beálltáig még sok port kell elnyelnünk.

* **A vasuti indóházhoz vezető ut** a fasorok közt ugy megromlott, hogy ideje volna, azt jó hirnevünk érdekében is, kiigazittatni, vagy még inkább kővel ujonan kiburkoltatni.

* **Debreczeni terménycsarnok** árjegyzéke szept. 5. Tiszta buza mérőnként 4.40—5 frt, rozs 3.40—3.55 kr, árpa 2.50—2.60 kr, zab 1.70—1.80 kr. Nagyobb kötés buzában 87, 88 fontos buza 5—5.10 kr, 89, 90 fontos buza 5.12½—5.20, rozs 80, 81 fontos 3.55—3.57½, 82 fontos 3.60—3.62½, árpa 71, 72 fontos 3.65—3.75, zab 50 fontos 1.75—1.85, tengeri 4.25—4.40, vadrepcze 1.90—2 frt, 100 font szalonna 54, 55 frt, szalonnazsir 56 frt.

* **Kaptak volna rajta.** Azon hir folytán, hogy a debreczeni gazdasagi tanintézetet a kormány beszünteti, Szegeden már szóba jött, hogy oda vigyék az intézetet. No de mindez idő előtti volt.

Felelős szerkesztő s kiadótulajdonos:
OLAH KAROLY.
Főmunkatárs:
SZATMÁRI KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

Helyváltoztatás.

Alulirottnak van szerencsém a t. közönséggel tudatni, hogy az eddig piaczutczán Dragota-féle háznál folytatott **füszer- és festékü zletemet** a fehérló szállodával szemben, a Miklós- és Nagyváradutcza sarkán fekvő **Fróhner-féle** házhoz tettem át.

Midőn a t. közönségnek eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemnek van szerencsém kifejezést adni, egyuttal becses pártfogását és jóakaró bizalmát jövőre is kérem.

SÖTÉR MIKLÓS.

481 5—5

A „MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSITÓ-BANK,“

foganatositani akarván alapszabálya 26. §-a utasitását, mely szerint a befolyt biztositási dijak illető része, azon vidéken s **azon feleknek nyitandó hitel által helyezendő el, a honnan s a kiktől az befolyt**, értesiti mind azon nála biztositva levő feleket, kiknek

rövid lejáratu hitelre van szükségük,

hogy az intézet debreczeni vezérügynöksége az alapszabályok 26. §-a értelmében rövid lejáratu kölcsönzések eszközlésére utasitva lett. E tárgybani felvilágositásokkal a nevezett vezérügynökség szolgáland.

Budapest, 1874. szept. 1.

490 2—3 „Magyar kölcsönös biztositó-bank“ **igazgatósága.**

Végkiárulás

Szathmáry testvérek

női divat s ruhakészitési termében

Debreczenben.

Az üzletnek uj modorbani átalakitása végett, a még raktáron levő összes áruczikkek u. m. selyem és szőr ruhakelmék, felöltők, kalapok, topánok, fehérnemüek, vásznak stb. ujonan tetemesen leszállitva 30—50%-al gyári áron alól ajánltatnak a nagyérd. közönség becses figyelmébe.

480 6—6

Makk árverés.

Farkasaszón — mely község a szatmári vasuti állomástól 5 mértföldre esik, s követ ut vezet hozzá — folyó évi **szeptember hó 17-kén** árverésen eladatik: egy 520 holdas tölgyes erdő idei makk termése, mely 400 darab sertés hizlalására van becsülve: ennek kikiáltási ára 1400 frt, — bánatpénz 200 frt.

Ettől 100 ölnyi távolságra egy, malmokat is hajtó patak által elválasztva, 360 holdas vegyes bikk-tölgy erdő idei termése, 200 darab sertés hizlalására becsülve, kikiáltási ár 700 frt, bánatpénz 100 frt.

Az árverés befejeztével vevő köteles a vételár felét azonnal, másik felét pedig 3 hónap mulva kifizetni. — Bővebb felvilágositást ad Farkasaszón (utolsó posta Erdőszáda) **Kállay Kornél.**

494 1—3

Makk árverelés.

Mélt. gróf Károlyi Gyula, nagykárolyi kerületi birtokain a makk termés árverés utján eladatni fog.

Bélteken	Szeptember 13 kán
Salánkon	„ 20-kán
Józsefházán	„ 17 kén

Bélteken a tisztartó, Salánkon az erdész, és Józsefházán az uradsági gazdaság bérlője lakásán. Az árverési föltételek megtekinthetők. N.-Károlyban az erdőmesteri hivatalban, vagy a helyszinén.

Nagy-Károly, 1874. aug. 21-kén.

Ker. erdőmesteri hivatal.

(Utánnyomat nem dijastatik.)

491 3—3

A „magyar kölcsönös biztositó-bank,“

melynek legfőbb törekvése a nagy biztositó közönségnek alkalmat nyujtani arra, hogy a kölcsönösség nagy horderejü eszméje alapján társulva, önmagánál s pedig ugy biztosithasson, hogy a biztositási üzletből nyerendő tiszta haszon magok a biztositók s nem idegen vállalkozók között osztassék ki, — ujabban a XIV. és XV. táblázatok szerint biztositó feleket még azon, egy társulat által sem nyujtott előnyben is részesiti, hogy a **befizetett dijösszegtől évenkint utolagosan 5%-tólit fizet a biztositónak,** s igy a biztositó minden áldozat nélkül gondoskodhatik övéiről, a mennyiben mig él, az általa befizetett biztositási-dij oly tőke, mely neki 5%-tólit jövedelmez, halála esetére pedig a biztositott tőkére nyit jogot. E nagy fontosságu reformra tisztelettel fölhivja a t. cz. közönség figyelmét

A „magyar kölcsönös biztositó-bank“ **debreczeni vezérügynöksége.**

489 2—3

Biztositási iroda hagymatér 15. sz. háznál az emeleten.

Ősz buza vetőmag

kitünő tiszta minőségben kapható a debreczeni czukorgyárban.

495 1—3

Szőllő önkénytes árverelése.

A széchényi kertben egy 1200 □ öl területü jó karban levő szőllő — számos termő gyümölcsfával, s több százra menő nemes oltványnyal — függő termésével, szüretelő edényekkel a helyszinén, folyó évi **szeptember hó 12-ik napján** délutáni 4 órakor el fog árvereltetni, — kedvező fizetési feltételek mellett, melyekre nézve előlegesen értekezhetni a tulajdonossal csapó- kisszappanosutczán 409. sz. alatt.

492 3—7

Eladó ingatlanok.

Debreczenben az Olajütő mellett 13½ köblös majorsági föld. a rajta levő gazdasági több jó épülettel, luczernással és mintegy 8000 élőfával —

továbbá czeglédutczán 148-dik számu ház külső földjével együtt — kedvező feltételek mellett — eladó.

Értekezhetni a benne lakó tulajdonos

446 5— **Németi Gáborral.**

Debreczen, 1874. nyom. a részv. társ. könyvnyomdájában.